

Analitikus módszertan az európaizáció kutatásához

Grünhut Zoltán

MTA KRTK

A MAGYAR REGIONÁLIS TUDOMÁNYI TÁRSASÁG
XIII. VÁNDORGYŰLÉSE
Kelet-Közép-Európa területi folyamatai, 1990–2015
Eger, 2015. november 19–20.

- Az egységesülő Európában zajló különböző folyamatok tudományos vizsgálata számos diszciplína területén releváns kutatások tárgyává vált az elmúlt évek, évtizedek során
- E folyamatok leírásához sokszor új fogalmak, terminológiák, definíciók, koncepciók és elméletek megalkotása vált szükségessé: „integráció”, „harmonizáció”, „konvergencia”, „többszintű kormányzás”, „európaizáció”.
- Jelen kutatás az európaizáció fogalmának megértéséhez és kutathatóságához kíván hozzájárulni
- Európaizációs hatások mindenütt
- Radaelli (2000) – ha minden „európaizálódik”, akkor valójában semmi sem

Alapvető kutatási motivációk:

- 1) minként lehet empirikus értelemben megragadni, operacionalizálni az európaizáció folyamatát?
- 2) mit lehet elmondani az európaizációval kapcsolatos oksági összefüggésekről?

- Az európaizáció fogalma, definíciója és koncepciója terén nincs szakmai egyetértés, s ezért az elméleti okfejtések is problematikusak

Két alapvető megközelítés:

1) Olsen (2003) – az európaizáció olyan politikai vállalkozás, amely egy gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai értelemben egyaránt erősebb és egységesebb európai, illetve Európa-központú szupraregionális együttműködés megteremtését tűzi ki célul. [Münch (2001) Európa-projekt]

2) Radaelli (2000) – az európaizáció „formális és informális szabályok, eljárások, politikai paradigmák, stílusok, hitek és normák konstrukciójának, diffúziójának és intézményesítésének folyamataiból tevődik össze, melyek először EU-s szinten mennek végbe, majd integrálódnak nemzeti politikai struktúrákba és uniós politikákba”.

Mit árul el e két értelmezés?

1. folyamat; 2. teleologikus karakter (**mit kell elérni**); 3. normatív karakter (**hogyan kell azt elérni**)

Hogyan lehet operacionalizálni az európaizációt?

- Két aspektusát az európaizációnak már ismerjük: 1) célok (teleologikus jelleg); 2) alapelvek (normatív jelleg)
- Milyen formában, milyen módon jelennek meg, miként interpretálódnak ezen aspektusok? E kérdés megválaszolása során North (1990, 1991) intézményekről írt elméleti megközelítésére építünk.
- North szerint az intézmények olyan, ember alkotta keretek, amelyek strukturálják a politikai, gazdasági és társadalmi interakciókat.
- Kétféle intézménytípust különít el:
 - 1) a formális intézményekhez tételesen leírt szabályokat (alkotmányokat, törvényeket, határozatokat, rendelkezéseket, eljárásokat, procedúrákat, stratégiákat, akcióterveket, stb.) sorol;
 - 2) míg informális intézmények alatt nem kodifikált, kollektíven elfogadott és követett kulturális és morális elvárásokat (értékeket, normákat, szokásokat, rutinokat, konvenciókat, magatartásmintákat, reprezentációkat) ért.

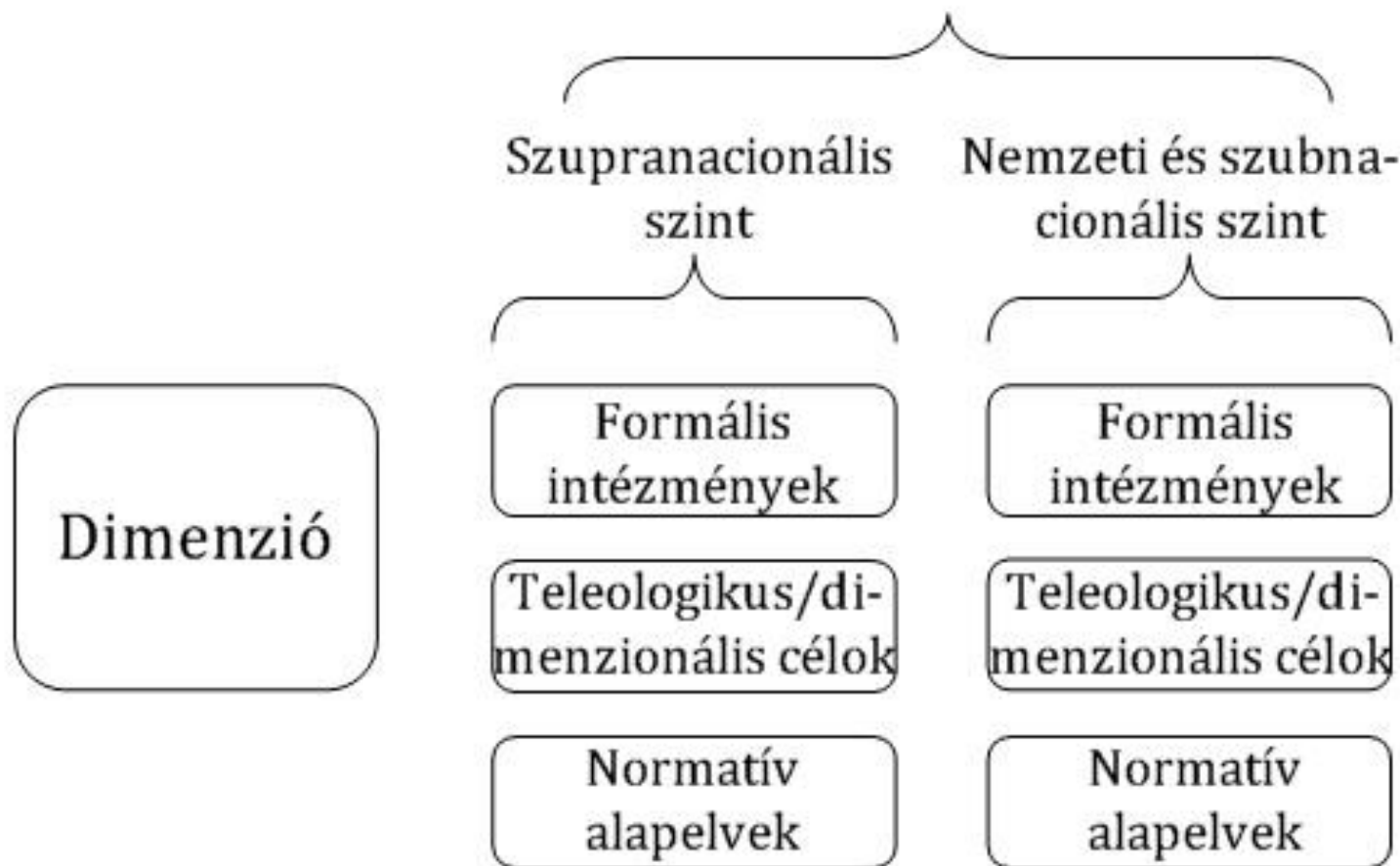
- 1) adott szak- vagy policy terület („**dimenzió**”), amely érintett az európaizációs folyamatban előzetes feltételezésünk szerint
- 2) Az adott dimenzióval összefüggésben **szupranacionális szinten** (formális intézmények formájában) A) az átfogó teleologikus célokkal (tehát az (Európa-projekttel) összefüggő **dimenzionális célokat**, illetve B) azokhoz kapcsolódó **normatív alapelveket** fogalmazzák meg, illetve írják le
- 3) Az adott dimenzióval összefüggésben nemzeti, **szubnacionális szinten** (formális intézmények formájában) A) az átfogó teleologikus célokkal (tehát az (Európa-projekttel) összefüggő **dimenzionális célokat**, illetve B) azokhoz kapcsolódó **normatív alapelveket** fogalmazzák meg, illetve írják le
- 4) E célok és alapelvek gyakorlati megvalósulását és érvényesülését pedig az implementációért felelős **szereplőkkel** (szervezetekkel, szakértői csoportokkal, kedvezményezettekkel, egész kollektívákkal, akár a tágran vett népe sséggel), illetve **informális intézményeikkel** (kollektíven elfogadott és képviselt értékeikkel, normáikkal, attitűdjeikkel, szokásaikkal – kulturális sajátosságaikkal) szemben támasztják.

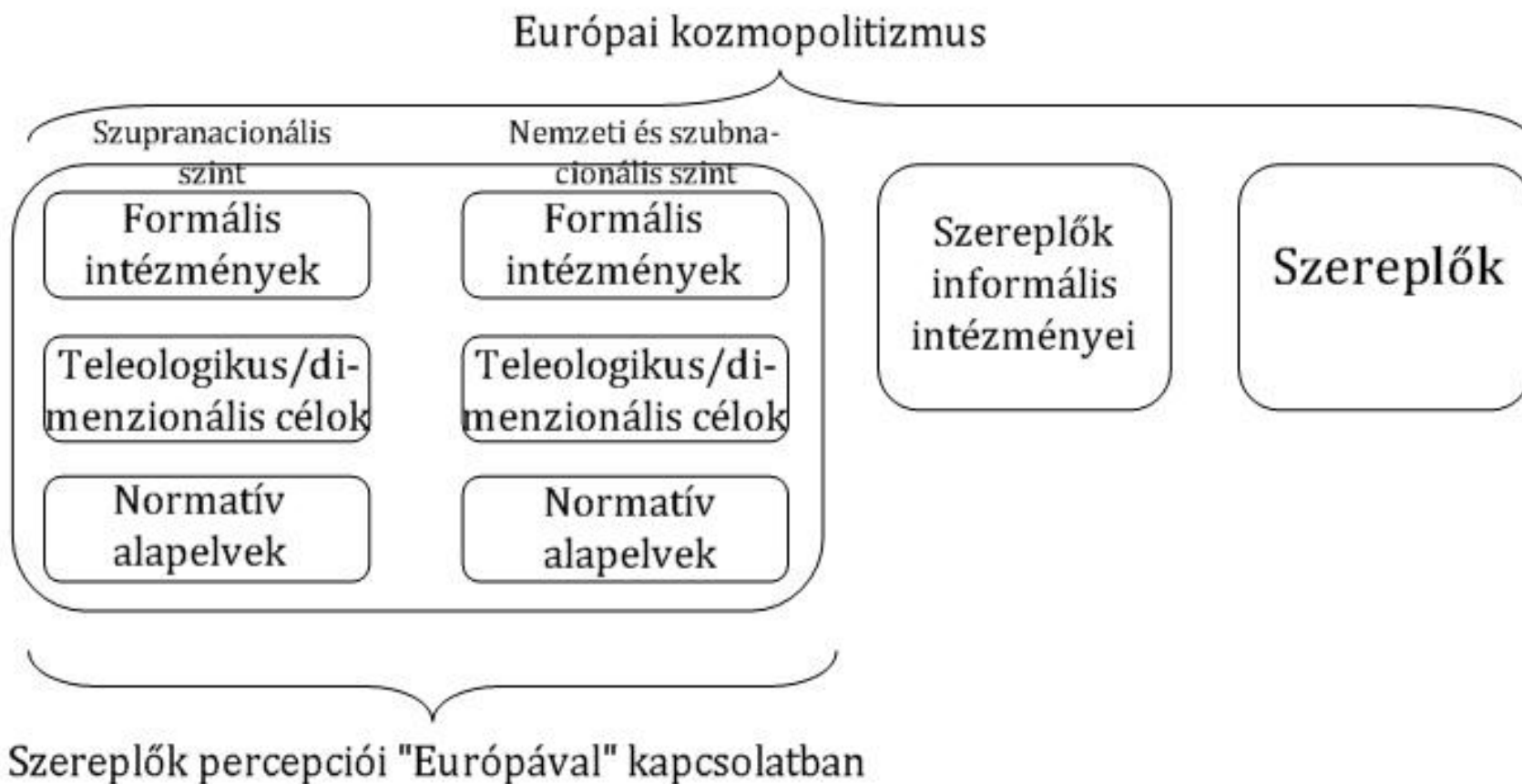
- Vagyis az analitikus módszertan alapvetően 5 elemre épül
 - 1) Dimenzió
 - 2) Teleologikus célokkal összefüggő dimenzionális célok és kapcsolódó normatív alapelvek szupranacionális szinten – szupranacionális formális intézmények
 - 3) Teleologikus célokkal összefüggő dimenzionális célok és kapcsolódó normatív alapelvek nemzeti és szubnacionális szinten – nemzeti és szubnacionális formális intézmények
 - 4) Szereplők
 - 5) Informális intézményeik (kulturális sajátosságai)

Vagyis ezen analitikus módszertan alapvetően intézményi és kulturalista megközelítést követ, az európaizáció jelenségét, folyamatát ilyen szempontból vizsgálja!

Az európaizáció vertikális folyamat (top-down/bottom-up; upload/download)

Harmonizáció, konvergencia, többszintű kormányzás, stb.

Bottom-up európaizáció

Percepciók

Formális intézmények

Formális intézmények

Szereplők informális intézményei

Szereplők

Teleologikus/dimenzionális célok

Teleologikus/dimenzionális célok

Normatív alapelvek

Normatív alapelvek

Dimenzió

Formális intézmények

Formális intézmények

Teleologikus/dimenzionális célok

Teleologikus/dimenzionális célok

Normatív alapelvek

Normatív alapelvek

Top-down európaizáció

Bottom-up európaizáció

Percepciók

Formális intézmények

Formális intézmények

Szereplők informális intézményei

Szereplők

Teleologikus/dimenzionális célok

Teleologikus/dimenzionális célok

Normatív alapelvek

Normatív alapelvek

Dimenzió

Formális intézmények

Formális intézmények

Teleologikus/dimenzionális célok

Teleologikus/dimenzionális célok

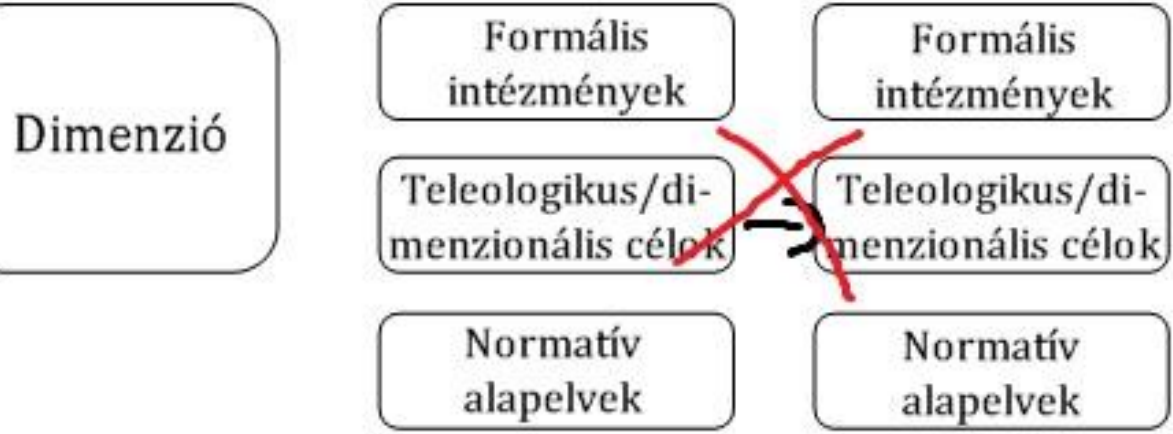
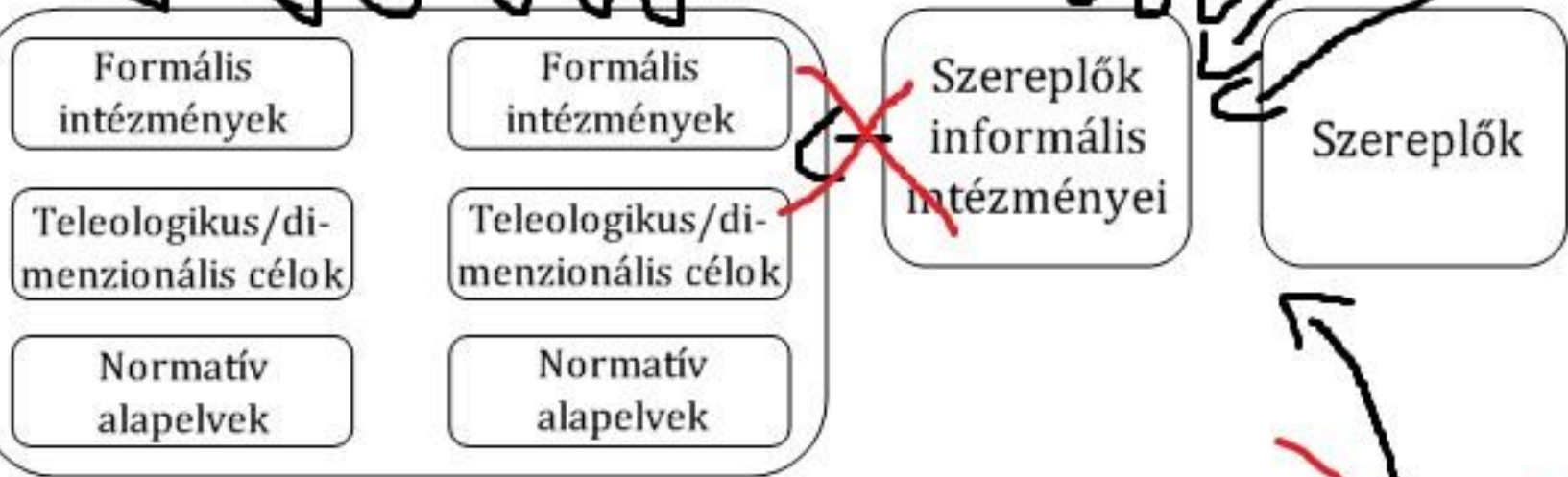
Normatív alapelvek

Normatív alapelvek

Top-down európaizáció

Bottom-up európaizáció

Percepciók

Top-down európaizáció

